



NÄKÖKULMIA SEKSUAALIVÄKIVALTAA KOKENEEN SATEENKAARI- JA QUEER- NUOREN KOHTAAMISEEN

Pale Lius & Ulla Nissinen
Jokainen voi kohdata -webinaari
7.11.2023



SATEENKAARI- JA QUEER-NUORET

- Jokainen nuori ansaitsee tulla kohdatuksi seksuaalisena ja sukupuolisena ihmisenä
- Seksuaalivähemmistöön kuuluvia nuoria noin 14 % (THL Kouluterveyskysely 2021)
- Sukupuolivähemmistöön kuuluvia nuoria noin 4 % (THL Kouluterveyskysely 2021)
- Termejä on paljon, kaikkia ei tarvitse tietää
- Yhdessä nuoren kanssa voi keskustella mitä termejä/sanoja hän toivoo käytettävän

- **Sateenkaari-ihmisillä tarkoitetaan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvia**
- **Osa identifioi itsensä sanalla "queer", joka on sateenvarjo termi, jota jotkut lhbtqi+ käyttävät, kyseenalaistetaan seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyviä normeja**
- **Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin voidaan viitata myös kirjainyhdistelmillä, kuten lhbtqi (eng. lgbti)**

MIKSI PITÄÄ PUHUA SATEENKAARINUORISTA?


- Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret ovat erityisen haavoittuvassa asemassa erilaisille häirinnän ja väkivallan muodoille sekä tuentarpeen ohittamiselle omassa elinympäristössään:
 - ✓ Seksuaaliväkivallan sekä seksuaalisen ehdottelun ja ahdistelun kokemukset kaksi kertaa yleisempiä, kuin muulla ikäluokalla
 - ✓ Huoltajien ja muiden huolta pitävien aikuisten taholta koettu henkinen ja fyysinen väkivalta yleistä
 - ✓ Omaan mielialaan saatu apu ja tuki huoltajilta tai muilta huolta pitäviltä aikuisilta vähäisempää
 - ✓ Yksinäisyyden kokemusten yleisyys (THL Kouluterveyskysely 2021)
- Vähemmistöstressi voi heikentää kokonaisvaltaisesti nuoren hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta
- Avun hakemista voi haastaa esim. häpeä, pelko syrjinnästä, epäasiallisesta ja asenteellisesta kohtelusta, tiedon puutteesta → avun saaminen seksuaaliväkivallan tilanteisiin voi viivästyä
- Jotta palvelut olisivat yhdenvertaisia, saavutettavia, turvallisia ja sateenkaarisensitiivisiä
- On myös tärkeä vähentää stigmaa väkivallasta sateenkaarevissa suhteissa!

Asenteet ja ennakkoluulot – menneen talven lumia?

- Ammattilaisen on tärkeää pystyä tarkastelemaan omaa suhdettaan seksuaalisuuteen ja sukupuoleen:
 - ✓ *Minkälaista seksuaalikasvatusta olen saanut?*
 - ✓ *Kuinka koen oman seksuaalisuuteni ja sukupuoleni?*
 - ✓ *Minkälainen on oma seksuaalihistoriani?*
 - ✓ *Kuinka kasvuympäristöni, lähisuhteeni on vaikuttanut ajatuksiini ja asenteisiini seksuaalisuudesta ja sukupuolesta? Minkälaisia asenteita ja ennakkoluuloja tunnistan itselläni?*
 - ✓ *Minkälaisia tunteita moninaisuus herättää? Tunnistanko moninaisuutta itsessäni?*
- Tunnistanko sateenkaarevuuden ihonvärin, etnisyyden tai uskonnon vuoksi syrjittyihin vähemmistöihin kuuluvilla nuorilla? Entä sijaishuollon nuorilla?
- Neurokirjon nuorissa on paljon sateenkaarevuutta – ethän vähättele?
- Omien ennakkoluulojen, asenteiden ja uskomusten tunnistaminen on tärkeää, jotta voi **kohdata ja asettua suhteeseen**
- Puheeksi ottamisessa voi pelottaa se, ettei osata puhua oikeilla termeillä eikä haluta loukata

MIKROAGGRESSIOT

- Tahaton kommentti, joka vahvistaa syrjiviä stereotypioita ja toiseuttaa, taustalla usein hyvä tarkoitus
- Ihmisryhmän "edustaja" vrt. yksilö
- Ristiriita tekojen ja sanojen välillä
- Identiteetin vähättely tai ohittaminen
- Mikroaggressioiden vaikutukset -> kasaantuvat syrjinnän kokemukset
- Intersektionaalisuus - risteävät eriarvoisuutta aiheuttavat tekijät
- Vaikuttavat harmittomilta, mutta vaikuttavat ihmisen minäkuvaan ja joukkoon kuulumisen kokemukseen
- Milloin esim. seksuaalisuudelle tai sukupuolelle annetaan merkityksiä. Milloin tarpeellista? Milloin vahingollista?




**Jotta nuori voi tulla nähdyksi
kokonaisena ja omana itsenään,
kaiken on lähdettävä
turvallisuudesta jokaisessa
kohtaamisessa.**

PUHU

- Seksuaalioikeuksista
- Väkivallasta ja väkivallan eri muodoista (henkinen, fyysinen, rajoittaminen jne.)
- Normeista

VAHVISTA

- Toimijuutta (oman kokemuksen asiantuntija, mahdollisuus vaikuttaa, mistä puhutaan, mikä merkityksellistä)
- Nuoren voimavaroja, näe hyvä  Ei tehdä ongelmaa siitä mikä nuorelle ei ole ongelma
- Lupaa puhua väkivallasta

KOHTAA

- “Auta minua ymmärtämään, millaista se on sinulle.”
- Käytä asiakkaan omia sanoja/kuvauksia? “Mitä sanaa toivoisit, että käytän?”

KIINNITÄ HUOMIOTA YMPÄRISTÖÖN

- Näkyykö sateenkaarevuus työtilassa?
- Onko nuorella mahdollisuus olla turvassa tilassa?
- Minkälaiset wc-tilat tilasta löytyy?

Sateenkaarinuoren kohtaaminen seksuaalineuvonnassa, kasvatuksessa ja väkivaltatyössä

- Yksilöllinen kohtaaminen ja läsnäolo
 - Työntekijän oma vireystila ja omat pelot/asenteet/tavoitteet
 - Oleta moninaisuutta
 - Normikriittinen työote. Oleta, että vahvistat normeja. Tule tietoiseksi siitä, että minkälaisia normeja.
- > Mitä puran? Mitä rakennan? Mitä vahvistan?
- Oleta, että sateenkaarevia nuoria on kaikissa yhteisöissä
 - Anna nuoren määritellä itse oma suhteensa seksuaalisuuteen ja sukupuoleen
 - Vahvista nuorten seksuaalisuuden ja sukupuolen joustavuutta/virtaavuutta

Sateenkaarinuoren kohtaaminen seksuaalineuvonnassa, kasvatuksessa ja väkivaltatyössä

- Puhu seksin moninaisuudesta, seksitautien erilaisista tarttumistavoista, suostumuksesta
- Tarkastele, miten puhun sukupuolesta ja milloin annan sille merkitystä
--> vahvistanko oletusta siitä, että tytöillä aina kuukautiset ja vulva/ pojilla penis?
- Miten puhun seksuaaliväkivallasta
---> kenestä puhun tekijänä, kenestä kokijana?
- Tarkastele milloin on tarpeen jakaa nuoret sukupuolitettuihin ryhmiin. Miten perustelen tämän nuorille? Miten otan huomioon sateenkaarevat ja transnuoret?
- Miten puhun perheistä? Miten puhun suhteista?

TYÖYHTEISÖ

- Miten työyhteisössä puhutaan sateenkaarevuudesta?
 - ✓ Minkälainen on vallitseva asenne? Mistä asenteet tai uskomukset ovat syntyneet?
 - ✓ Minkälaista keskustelukulttuuria ylläpidetään moninaisuuden ja seksuaaliväkivaltaan liittyen?
- Miten työyhteisössä huomioidaan sateenkaarevat työntekijät/yhteistyökumppanit?
 - ✓ Miten työyhteisön sisällä puhutaan moninaisuudesta?
 - ✓ Onko työkavereilla ja työyhteisössä lupa pohtia omaa sukupuolta ja seksuaalisuutta?
 - ✓ Onko työyhteisössä turvallista ilmentää omaa identiteettiä?
- Sillä miten puhut työkaverillesi moninaisuudesta ja ihmisistä, valuu myös nuorille!
- Sateenkaarevat työntekijät - merkitys ja esikuva nuorille

KOONTI



- Anna tietoa seksuaaliväkivallan eri ilmenemismuodoista
- Normitietoinen työ-ote
- “Auta minua ymmärtämään, että millaista se on sinulle.”
- **Oleta moninaisuutta.**
- Muista! Sateenkaarevia nuoria on kaikissa yhteisöissä
- On luottamuksen osoitus, jos nuori puhuu sinulle omasta sateenkaarevuudestaan ja seksuaaliväkivallan kokemuksista - ole luottamuksen arvoinen

